



ΑΠΟΨ

Αβέβαιο και δύσκολο το μέλλον

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΣΑΡΟΥΧΑ***

Ο δεύτερος γύρος των προεδρικών εκλογών δεν έκρυβε κάποια ιδιαίτερη έκπληξη. Ο πρόεδρος Ερντογάν επανεξελέγη σχετικά εύκολα, χωρίς όμως να θριαμβεύσει ή να καταγάγει συντριπτική νίκη έναντι του αντιπάλου του.

Ο Κιλιτσντάρογλου πττήθηκε για ακόμη μια φορά τα τελευταία 13 χρόνια και μένει να φανεί αν θα παραμείνει στην ενεργό πολιτική και στην ηγεσία του κόμματός του. Η ετερόκλητη συμμαχία που δημιούργησε δεν κατάφερε να ανατρέψει το σύστημα εξουσίας του προέδρου και δύσκολα θα διατηρήσει τη συνοχή της την επαύριον των εκλογών.

Γενικότερα, η κοινωνική και πολιτική πόλωση ανάμεσα στους δύο κόσμους που στρέφονται έναντι αλλήλων στην Τουρκία του 2023 παραμένει περισσότερο έντονη από ποτέ και η νίκη του εθνικισμού που καταγράφηκε πριν από δύο εβδομάδες θα συνεχίσει να καθορίζει πολιτικές συμπεριφορές από (σχεδόν) όλες τις πλευρές του πολιτικού φάσματος.

Τα προπύργια

Μια ματιά στον εκλογικό χάρτη επιβεβαιώνει δύο τινά που είχαν ήδη διαφανεί τη 14η Μαΐου και επιβεβαιώθηκαν εκ νέου. Πρώτον, η συντηρητική και έντονα θρησκευόμενη κεντρική Ανατολία παραμένει το προπύργιο της «επανάστασης Ερντογάν» και ταυτίζεται με τον πρόεδρο, πέρα και πάνω

από τις οικονομικές συνέπειες της πολιτικής του. Δεύτερον, η κοσμική και δυτικότροπη Τουρκία, σε συνδυασμό με την ψήφο των κοσμικών Κούρδων (δεν είναι όλοι οι Κούρδοι ίδιοι, η πλειονότητά τους ανέκαθεν υποστήριζε τον Ερντογάν), εξακολουθεί να καταψηφίζει τον Ερντογάν και ό,τι εκφράζει σε επίπεδο αισθητικής και πολιτικής πρακτικής.

Ο Ερντογάν μιλάει για τον νέο αιώνα της Τουρκίας με εκείνον στη θέση του οδηγού, αλλά σχεδόν οι μισοί Τούρκοι δια-

Η κοινωνική και πολιτική πόλωση ανάμεσα στους δύο κόσμους που στρέφονται έναντι αλλήλων στην Τουρκία του 2023 παραμένει περισσότερο έντονη από ποτέ.

φωνούν και με τον οδηγό και με την πορεία που εκείνος χαράσσει.

Μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα το 2016 και με αυξανόμενο ρυθμό τα χρόνια που ακολούθησαν, τα λαμπρότερα μυαλά της Τουρκίας (και όσοι είχαν την οικονομική δυνατότητα) κατέφυγαν στο εξωτερικό. Είναι δεδομένο πως το brain drain θα συνεχιστεί.

Η επόμενη μέρα της Τουρκίας παραμένει όσο δύσκολη ήταν και πριν, κυρίως στο μέτωπο της οικονομίας. Ανάμεσα στους δύο γύρους των εκλογών

και σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια να διατηρήσει την αξία της λίρας έναντι του δολαρίου, η τουρκική κεντρική τράπεζα «έκαψε» επιπλέον 2 δισ. δολ. σε συναλλαγματικά αποθέματα.

Μείον το ταμείο

Το ταμείο είναι πλέον (παράπνω από) μείον, ενώ η προσφυγή στο ΔΝΤ δεν αποτελεί πολιτική επιλογή ενός προέδρου που επαίρεται για τον οικονομικό δυναμισμό της χώρας του και την απεξάρτηση από το «οικονομικό σύστημα» της Δύσης.

Σε ό,τι αφορά το μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα, η εργαλειοποίησή του από πλευράς της αντιπολίτευσης επέφερε ελάχιστα αποτελέσματα, αλλά συνέβαλε στην έτι περαιτέρω αύξηση της ξενοφοβίας.

Τέλος, στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και πέρα από τα ελληνοτουρκικά, η Τουρκία καλείται να διαχειριστεί τα αδιέξοδα της προηγούμενης μέρας σε ό,τι αφορά τον δικό της ρόλο ανάμεσα σε Ρωσία και Δύση, αλλά και την επανεκκίνηση των σχέσεων με τη Συρία του Ασαντ, μια προοπτική που η ίδια είχε αποκλείσει και που τώρα αναγκάζεται να αποδεχθεί. Το μέλλον προμηνύεται αβέβαιο και δύσκολο.

* Ο κ. Δημήτρης Τσαρούχας είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Virginia Tech των ΗΠΑ και επιστημονικός συνεργάτης στο Πρόγραμμα Τουρκίας του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΙ/ΙΑΜΕΠ).